

**Srečanje ministrov za kmetijstvo MED9, Portorož, Slovenija, 6. oktober
2025**

SKUPNA IZJAVA

***Krepitev ukrepov za obvladovanje podnebnih in drugih tveganj v
kmetijstvu –***

Skupna izjava MED9 o krepitvi odpornosti kmetijstva v mediteranski regiji

Mi, ministri za kmetijstvo Cipra, Francije, Grčije, Hrvaške, Italije, Malte, Portugalske, Slovenije in Španije, ponovno potrjujemo našo trdno zavezo krepitvi skupnih prizadevanj za vzpostavitev odpornega, trajnostnega in na podnebne spremembe prilagojenega kmetijskega sektorja v sredozemski regiji, ki je v skladu s cilji prihodnje skupne kmetijske politike (SKP) ter v soodvisnosti z drugimi politikami EU. V ta namen:

PRIZNAVAMO, da je sredozemska regija kot eno od žarišč podnebnih sprememb in dezertifikacije na svetu izpostavljena vse večji ranljivosti kmetijstva zaradi podnebnih in drugih tveganj. Poleg nihanj na trgih in spreminjajočih se družbeno-gospodarskih okoliščin (demografske spremembe, spremembe v potrošniških navadah, dohodkovne razlike ter strukturne prilagoditve podeželskih gospodarstev) ekstremni vremenski pojavi – ponavljajoče se, hitre in dolgotrajne suše, pomanjkanje vode, vse pogostejši vročinski valovi, ki so daljši in intenzivnejši, gozdni požari, hude poplave in toča – pa tudi širjenje novih rastlinskih in živalskih bolezni ter invazivnih vrst že močno vplivajo na to regijo.

POUDARJAMO, da ima kmetijstvo ključno vlogo pri zagotavljanju varnosti hrane, suverenosti hrane, upravljanju vodnih virov, varstvu biotske raznovrstnosti in vitalnosti podeželja, kar pa je zaradi naraščajočih tveganj resno ogroženo.

OPOMINJAMO na Evropsko poročilo o oceni podnebnih tveganj (EUCRA, 2024), ki opozarja, da so številna podnebna tveganja že dosegla kritične ravni in da lahko sprožijo kaskadni učinek preko sistemov in regij ter povečajo obstoječa tveganja in krize (npr. kriza z vodo in biotsko raznovrstnostjo). Ta tveganja niso več prihodnji scenariji, temveč prisotna realnost, ki močno vpliva na mediteransko kmetijstvo.

POUDARJAMO, da ponavljajoče se škode vplivajo negativno na dohodke kmetov, dolgoročne razvojne možnosti in odvrčajo mlajše generacije od kmetovanja. Prav tako obremenjujejo zavarovalne sisteme, ki se težje spopadajo z naraščajočim številom zahtevkov in izgubami, kar predstavlja nesorazmerni pritisk na kmete v sredozemskih regijah, ter imajo pomembne posledice za srednje- in dolgoročno stabilnost javnih financ zaradi *ad hoc* javnih intervencij, izvedenih kot posledica serije velikih katastrof.

PRIZNAVAMO, da so potrebni okrepljeni mehanizmi in orodja EU, da bi se lahko soočili s temi realnostmi. Nujni so takojšnji, usklajeni in dolgoročni odgovori na vseh ravneh upravljanja, ki vključujejo odpornost na podnebne spremembe v vse politike, temelječ na sistemskem pristopu, ki povezuje prilagajanje, trajnostno upravljanje naravnih virov, invacije in dolgoročno odpornost sredozemskega kmetijstva.

PONOVNO OPOMINJAMO na našo skupno zavezanost, v skladu s sklepi srečanja ministrov za okolje MED9 2025, na krepitev koordinacije v pričakovanju prihajajočega »Načrta EU za prilagajanje podnebnim spremembam«. Poudarjamo potrebo po pristopu odpornosti »po načrtu«, ki vključuje prilagajanje v vse relevantne politike EU, vključno s SKP.

PRIZNAVAMO prizadevanja Evropske komisije za izboljšanje obvladovanja tveganj v kmetijstvu v nedavno objavljenem predlogu za pravni okvir za načrte za nacionalna in regionalna partnerstva, SKP in okvir uspešnosti za obdobje po letu 2027. PRIZNAVAMO vključitev novih elementov, kot so krizna plačila, podpora prehodu k odpornim proizvodnim sistemom, strategije prilagajanja tveganjem v kmetijstvu ter kaskadni odziv na naravne nesreče.

OPOZARJAMO, da je nujno okrepiti zakonodajni okvir po letu 2027 za obvladovanje podnebnih in drugih tveganj. Potrebna je večja skladnost politik EU za izboljšanje pripravljenosti in okrepitev odziva na krize. Okvir mora tudi jasno opredeliti povezave med prilagajanjem in ukrepi po krizah ter finančne ureditve, zlasti glede fleksibilnega zneska (25 % prispevka Unije za načrte za nacionalna in regionalna partnerstva) in EU sklada. Treba je vzpostaviti robusten, ustrezno financiran in prožen sistem EU za upravljanje kriz in odziv na katastrofe v okviru naslednjega večletnega finančnega okvira, ob zavedanju, da sredstva SKP sama po sebi ne zadoščajo glede na obseg teh izzivov.

OPOMINJAMO na nedavno študijo Evropske investicijske banke »Zavarovanje in orodja za obvladovanje tveganj v kmetijstvu v EU«, ki izpostavlja kompleksnost obvladovanja kmetijskih tveganj, nizko uporabo orodij s strani kmetov in težave, s katerimi se soočata administracija in zasebni sektor. Komisijo pozivamo, naj te ugotovitve upošteva pri prihodnji zakonodaji.

POUDARJAMO potrebo po prehodu od *ad hoc* kompenzacijskih orodij k bolj strateškemu, proaktivnemu in v prihodnost usmerjenemu pristopu. To zahteva kombinacijo dolgoročnega načrtovanja, prožnih instrumentov, ukrepov za preprečevanje tveganj, inovativnega financiranja, inovativnega zavarovanja na ravni EU, vključujoče inovacije in robustne podeželske in kmetijske politike. Izjemni ukrepi naj dopolnjujejo – ne nadomeščajo – spodbude kmetom za učinkovito upravljanje tveganj. Noben kmet ne sme ostati prikrajšan.

IZPOSTAVLJAMO dejstvo, da še vedno obstajajo pomembne razlike v ravni znanja in izkušenj pri vzpostavljanju ter uspešni izvedbi različnih shem upravljanja tveganj v EU. Zato pozivamo Komisijo, naj razmisli o vzpostavitvi ustrezne platforme za izmenjavo znanja in najboljših praks med državami članicami.

PONOVNO POTRJUJEMO našo skupno vizijo, da se Sredozemlje uveljavi kot vodilna regija na področju trajnostnega obvladovanja tveganj v kmetijstvu ter s tem zagotovi prehransko in vodno varnost (vključno s pravičnim dostopom do vode za vse skupnosti), trajnostno oskrbo z namakalno vodo, vitalnost podeželja in konkurenčnost. Okvir MED9 ostaja ključno stičišče za usklajevanje regionalnih stališč in spodbujanje skupnih ukrepov na ravni EU.

VERJAMEMO, da ima Sredozemlje velik potencial za podnebno odporno kmetijsko inovativnost, vodilno vlogo ter strateško sodelovanje na področju obvladovanja podnebnih tveganj.

